

PLA DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

C. F. P. A. Antigua escuela Zorita (Requena)

1.- Introducció.

Gràcies a la Llei Orgànica d'Ordenació del Sistema Educatiu (LOGSE, Llei 1/1990) i als desplegaments normatius posteriors, els centres d'ensenyament s'organitzen autònomament, la qual cosa implica que els centres d'adults hagen d'elaborar uns documents on s'esmenten quines són les directrius per les quals es regeixen. Aquests documents són el Projecte Educatiu de Centre, el Reglament de Règim Intern i el Projecte Curricular com a documents més permanents, i el Pla Anual de Centre, el Projecte de Pressupost de Centre i la Memòria Anual de Centre, pel que fa als documents que s'han d'elaborar cada curs.

El PEC integra el Pla de Normalització Lingüística que ha de servir perquè cada escola elabore segons les seues característiques específiques l'estratègia respecte als usos lingüístics que hi té. Un pla s'ha de regir per uns principis que es volen assolir, mantenir o ampliar. Amb això, el Pla de Normalització Lingüística del CPFA «Requena» recull un seguit de punts, amb la finalitat de complir l'article 19.3 de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià. Així, resten definits, d'una banda, el tractament del valencià com a llengua vehicular i d'aprenentatge; el procés d'ensenyament i aprenentatge del castellà, les diferents opcions amb referència a les llengües estrangeres i els criteris generals per a les adequacions dels processos d'ensenyament de llengües a la realitat sociolingüística del centre globalment i individualment. D'altra banda, s'inclouen els objectius, les actuacions en cadascun dels àmbits d'intervenció (administratiu i social; acadèmic i de gestió pedagògica; i d'interrelació amb l'entorn sociofamiliar i d'interacció didàctica), la temporalització, i com no, els criteris d'avaluació del pla.

Paral·lelament, és important destacar els fonaments jurídics, en els quals es basa i que expliquen i justifiquen el fet que els individus tenen el dret d'utilitzar el valencià de manera normal en tots els àmbits de comunicació, sense cap actitud discriminatòria respecte de les altres llengües que estan en contacte. Primerament, la **Declaració Universal dels Drets Humans** reconeix el dret de totes les persones a la igualtat davant la llei sense distinció per raó d'idioma (arts. 7 i 2) i a la protecció contra la discriminació.

També el **Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals**, en vigor a Espanya des de l'1 de novembre de 1998, que declara inspirar-se en la Declaració Universal, prohibeix la discriminació per raó de llengua, condemnant a més, expressament, l'abús de dret que suposa que un estat pugua realitzar un acte que tendisca a la limitació d'aquesta prohibició de discriminació.

De fet, el mateix estat espanyol ha ratificat darrerament la **Carta Europea de les Llengües Regionals i Minoritàries**, i cal recordar que l'apartat 2 de l'article 7 mou els estats signataris a eliminar, si encara no ho han fet, tota distinció, exclusió, restricció o preferència injustificades que afecten l'ús d'una llengua regional o minoritària i tinguen per objecte descoratjar o posar-ne en perill el manteniment o el desenvolupament. És especialment remarcable la previsió que les mesures de foment de la llengua regional o minoritària, destinades a promoure la igualtat, no seran considerades un acte de discriminació amb els parlants de la llengua dominant, establint el principi d'acció positiva (art. 7.2 de la Carta).

Tanmateix, la **Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia Valencià** són les dues normes legals de major rang legislatiu que determinen en l'article tercer i seté respectivament: «La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció». Al mateix temps, «hom atorgarà protecció i respecte especials a la recuperació del valencià», perquè a l'article 7.1 de l'Estatut d'Autonomia es determina que «els dos idiomes oficials de la Comunitats Autònoma són el valencià i el castellà. Tothom té dret a conèixer-los i a usar-los».

La llei 4/ 1983 de 23 de novembre d'Ús i Ensenyament del Valencià **expressa en el preàmbul IV:** «La Generalitat té un compromís irrenunciable en la defensa del patrimoni cultural de la Comunitat Autònoma i d'una manera especial amb la recuperació del valencià, llengua històrica i pròpia del nostre poble, del qual constitueix la més peculiar senya d'identitat». **I, a més a més, també esmenta** que «aquesta llei tracta de superar la relació de desigualtat que hi ha entre les dues llengües oficials de la nostra Comunitat Autònoma, i disposa de les mesures pertinents per tal d'impulsar l'ús del valencià en tots els camps de la nostra societat, i especialment en l'administració i l'ensenyament».

Tenint en compte tot això, és necessària la creació de plans de normalització, perquè el valencià siga una llengua viable en tots els àmbits d'ús.

2. Tractament del Valencià com a llengua vehicular i d'aprenentatge.

Citant el títol cinqué (article 36) de la **lleï d'Ús i Ensenyament del Valencià**, Requena, des del punt de vista històric, és un terme municipal de predomini lingüístic castellà. Conseqüentment, el valencià no és la llengua vehicular del centre.

A més a més, en la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià també es preveu que «*hom delimitarà per llei els territoris en els quals predomine l'ús d'una llengua o de l'altra, així com els que puguen ser exceptuats de l'ensenyament i de l'ús de la llengua pròpia de la Comunitat*». Malgrat això, no cal insistir que la utilització del valencià no ha de ser obstacle, perquè qualsevol ciutadà de la nostra Comunitat pugua fer efectiu el dret a conèixer-lo i usar-lo. Suposant tot l'esmentat anteriorment, i des del més absolut respecte als drets d'aquells ciutadans la llengua habitual dels quals és el castellà, cal facilitar, sense distincions, ja que el valencià és part substancial del patrimoni cultural de tota la nostra societat, la recuperació i extensió de l'ús com a un dels factors de retrobament de la nostra identitat com a poble, independentment de la llengua habitual de cadascú.

Al marge d'això, i atenent a les orientacions pedagògiques establertes per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports, el valencià, llengua oficial de la Comunitat Autònoma, s'ofereix a l'alumnat no tan sols com una assignatura més del programa d'aprenentatge en els cursos d'Alfabetització, Neoelectors i Educació per a la Formació Bàsica, i també en els cursos destinats a l'obtenció del títol de Graduat en Educació Secundària (encara que en tenen la possibilitat de demanar l'exempció de l'avaluació), sinó que des de l'Àrea de Comunicació del centre se'n defén i se'n propugna un coneixement i un ús, tant parlat com escrit. A més, hi ha cursos orientats a la preparació per a la consecució dels títols de la Junta Qualificadora de Coneixements del Valencià: Oral, Elemental, Mitjà i Superior. També, es prepara la prova de Valencià de la part comuna en l'Accés a la Universitat per a majors de 25 anys.

3. Procés d'ensenyament i aprenentatge del Castellà

El castellà, generalment, és la llengua d'ús del centre i té les funcions de llengua vehicular (de les relacions internes i externes i dels aprenentatges) i de llengua objecte d'aprenentatge (font d'informació i vehicle d'expressió), mentre que les altres llengües tenen només la funció de llengües objecte d'aprenentatge. Tanmateix, tot el claustre és conscient que l'ús d'una llengua no és condició equànime, perquè es tinga una actitud positiva envers el valencià i saben que tothom té el dret a fer-ne ús. A més, des de l'àrea de Comunicació s'insisteix que la llengua és la base per a l'aprenentatge de totes les àrees i que, alhora, totes les àrees han de col·laborar en l'ús correcte de la llengua com a instrument de coneixement i de representació i, també, que s'han de suavitzar els prejudicis lingüístics (totes les àrees han de vetllar pel bon ús lingüístic tant del professorat com de l'alumnat).

La llengua castellana es treballa amb un enfocament comunicatiu, partint principalment de les aportacions de les teories que es basen en l'aspecte funcional i en l'aspecte processual del text.

El punt de partida per a la seqüenciació i la programació són les necessitats comunicatives de l'alumnat i els objectius a assolir al final de l'etapa. La seqüenciació dels continguts s'adapta a la realitat educativa del centre. Totes dues tenen en compte principalment els continguts procedimentals i actitudinals. La temporalització dels continguts dona la màxima prioritat a les quatre habilitats lingüístiques bàsiques treballades a partir de textos variats i acostats a la realitat de l'alumnat.

A l'hora de realitzar l'avaluació es prioritzen els procediments (les quatre habilitats lingüístiques bàsiques). Es realitza una avaluació inicial enfocada a determinar el grau de domini de les quatre habilitats lingüístiques bàsiques com a punt de partida del treball posterior. L'avaluació final té en compte tant el nivell obtingut per cada alumne en relació amb ell mateix i l'assoliment dels objectius d'aprenentatge proposats.

L'atenció a la diversitat de necessitats que presenten els alumnes exigeix la planificació acurada de la intervenció pedagògica, que ha de permetre concrecions individuals ajustades a les característiques, els ritmes d'aprenentatge i la singularitat de cada alumne.

Com a assignatura, Llengua castellana i literatura s'imparteix en els grups d'Alfabetització, Neoelectors, Iniciació a la Formació Bàsica, en ambdós cursos de l'Educació Secundària; i en els grups d'Accés a la Universitat i Grau Superior.

4. Les diferents opcions amb referència a les llengües estrangeres

L'àrea de Comunicació dona suport a l'ensenyament integrat de llengües. Entenem que les distintes llengües tenen continguts comuns, la qual cosa fa imprescindible que el professorat de l'àrea de Comunicació participe de la tasca de plantejar l'enfocament de l'ensenyament i aprenentatge de les llengües, estrangeres o no, de manera global.

Però també la finalitat és millorar l'ensenyament i l'aprenentatge de les altres àrees en general, perquè la llengua és l'instrument amb què s'adquireixen els continguts d'aquestes altres àrees no lingüístiques. No es pot ensenyar una llengua en un centre escolar sense tenir en compte les altres llengües curriculars (en el cas de CPFPA, valencià, castellà i anglés), i que el fet que hi haja prejudicis i diferenciació entre elles repercuteix a l'aprenentatge de la resta.

Tenint en compte la idiosincràsia del municipi de Requena, fet provat més endavant en tractar l'entorn sociolingüístic del centre, es pot parlar de dos tipus d'ensenyament de llengües estrangeres. D'una banda, els alumnes matriculats a l'ensenyament regulat estudien anglés. D'una altra, aquells alumnes estrangers matriculats al centre estudien espanyol com a llengua estrangera.

4.1. Ensenyament regulat

Per a poder analitzar amb dades precises la situació lingüística del centre s'aprofità la realització d'una enquesta per a preguntar sobre els coneixements lingüístics: dels alumnes matriculats a 1r de GES sols un 5,4 % coneix l'anglès amb dificultat. D'aquells matriculats a 2n de GES tan sols un 1,8 % en sap, encara que un 6,6 el coneix amb dificultat. Com es pot veure els percentatges són molt baixos i es desprén que aquells que diuen conèixer la llengua és perquè l'han apres a l'escola, molt d'ells fa molt de temps.

Els cicles on s'imparteix anglés són 1r de GES (equivalent al primer cicle de l'ESO) i 2n de GES (equivalent al segon cicle de l'ESO). Els alumnes d'un i d'altre nivell són considerats com a falsos principiants ja que en tenen nocions bàsiques.

Com que uns dels problemes d'aquest centre és l'assistència a les classes, la metodologia que s'empra amb els alumnes ha de ser molt flexible. Aquests tenen a la seua disposició material autocorrectiu perquè tinguen la possibilitat d'estudiar tots sols. A causa de la falta d'assistència abans esmentada,

L'ensenyament de l'anglès se centra en la competència escrita i lectora. La llengua és utilitzada en classe tant pels alumnes com pel professorat, encara que a l'avaluació no es té en compte la competència oral, pels motius citats.

L'avaluació és contínua. L'objectiu principal és que els alumnes adquirisquen els continguts mínims desenvolupats als ensenyaments mínims segon la llei.

4.2. Ensenyament no regulat

Al centre s'imparteix espanyol per a estrangers. Aquest ensenyament s'ofereix perquè molts alumnes de nacionalitat estrangera hi són residents. Contràriament al que passa amb l'ensenyament regulat, l'assistència no suposa un problema. L'alumnat està molt motivat per aprendre pel fet d'ésser residents ací.

La metodologia utilitzada és comunicativa, i s'exploten les quatre habilitats lingüístiques: comprensió oral i escrita, i expressió oral i escrita. Els cursos estan dirigits a la facilitació de l'integrament dels estrangers a la vida quotidiana de Requena.

5. Criteris generals per a les adequacions dels processos d'ensenyament de les llengües, a la realitat sociolingüística del Centre globalment i individualment

El nostre centre està ubicat en un entorn amb unes característiques sociolingüístiques molt significatives i que marquen, com hem dit anteriorment, l'oferta acadèmica. Es tracta d'una zona del interior, on hi ha una part substancial d'habitants d'altres països; a més, l'economia de Requena se centra, sobretot, en el sector serveis i agricultura, fet que provoca l'augment de la immigració.

Des del punt de vista més particular, i centrant-nos en la realitat del CPFPA «Requena» cal indicar que, pel que fa al professorat, el 50 % l'entén i el sap parlar. Això fa que el valencià siga una llengua vehicular en les seues relacions. Però, no més del 5 % del professorat té el valencià com la seua llengua materna.

En el cas de l'alumnat els coneixements orals i escrits del valencià són ben reduïts, a excepció d'alguns matriculats al cursos de la JQCV.

Un altre aspecte que cal tenir en compte és el de l'exempció de l'avaluació de l'assignatura de Valencià. La llei d'Ús i Ensenyament de Valencià recull la possibilitat de demanar-ne l'exempció en els estudis regulats (és a dir, al Cicle I —Alfabetització, Neolectors i Base—, i al Cicle II —Graduat d'Educació Secundària—) a aquells alumnes, els centres dels quals estan inserits dintre d'un territori tradicionalment castellanoparlant. Així, en l'esmentada llei es defineixen les poblacions de predomini lingüístic valencianoparlant i castellanoparlant. Com que la disposició legal ho preveu, en el nostre centre més d'un 95 % de l'alumnat és eximent de l'avaluació de la nostra assignatura. Aquest fet impossibilita que se'n considere com una més en el pla d'estudis, i fomenta l'etiquetatge negatiu que dona suport a la idea que l'assignatura de Valencià no els serà d'utilitat per a un futur.

També és ben significativa l'absència de personal d'administració per poder realitzar la tasca que la documentació procedent del centre aparega en les dues llengües oficials de la Comunitat

6. Objectius

6.1. Objectius generals

- Crear actituds lingüístiques positives pel que fa al valencià
- Garantir l'ús normal com a llengua oficial de la Comunitat.

6.2. Objectius específics

- Incrementar la presència de material escrit per a la biblioteca en valencià.
- Augmentar el nombre de recursos didàctics en la nostra llengua.
- Sol·licitar que el centre s'hi subscriga a revistes i diaris
- Demanar que tota la informació curricular i les comunicacions emeses per l'equip directiu estiguen en les dues llengües oficials i siga l'alumne qui trie la que vol.
- Potenciar des del claustre les activitats lúdiques i culturals destinades a informar i conscienciar sobre la normalització lingüística.
- Aconseguir que un percentatge alt de l'alumnat no demane l'exempció de l'assignatura de valencià en els estudis regulats.
- Possibilitar-hi un espai obert destinat a la comunicació oral
- Informar l'alumnat de les convalidacions de títols oficials que poden aconseguir si cursen l'assignatura de valencià en l'Educació Secundària.
- Demanar que el personal de relació directa amb el públic tinga els coneixements bàsics de valencià en raó de la no-discriminació lingüística.
- Dotar el centre del programari informàtic (correctors ortogràfics, traductors, diccionaris, etc.) adequat perquè tots els membres de la comunitat escolar puguen gaudir dels recursos que ofereixen les noves tecnologies.

7. Actuacions en cadascun dels àmbits d'intervenció i temporalització

El Pla de Normalització Lingüística s'ha de dur a terme mitjançant una bateria d'actuacions que corresponga a cada un dels objectius plantejats, cal fer-ne el seguiment i finalment l'avaluació de la consecució dels objectius.

Cal tenir en compte que hem distribuït els camps d'actuació amb la intenció d'abastir tots els sectors en què cal intervenir, i sempre sent conscients dels diferents punts de vista de la normalització. Primerament, es treballa la promoció de l'ús social de la llengua i l'afermament de la utilització ambiental en l'àmbit administratiu i social; en segon lloc, per tal d'avaluar i establir els objectius de la competència comunicativa entre els estudiants s'assignen tasques relacionades amb l'àmbit acadèmic o de gestió pedagògica. Finalment, i amb el propòsit de reforçar la creació d'actituds positives, s'organitzen activitats pertanyents a l'àmbit de la interrelació amb l'entorn sociofamiliar i interacció didàctica.

El calendari de realització de les activitats és d'un curs escolar. Per tant, implica que, una vegada finalitzat, cal fer-ne una revisió de quins objectius s'han aconseguit i un plantejament de noves actuacions per al curs vinent. Així doncs, les activitats següents són les bàsiques i les inicials en què cal insistir per a un procés previ de normalització pel que fa al nostre centre.

7.1. Àmbit administratiu i social (durant el curs escolar)

- Retolació de les dependències del centre
- Avisos, cartells penjats al taulell d'anuncis
- Comunicacions internes i externes en valencià
- Compra de llibres, subscripció a revistes i diaris en valencià
- Adquisició de material didàctic en valencià

7.2. Àmbit acadèmic o de gestió pedagògica

- Recomanació de la no-exempció de l'assignatura de valencià en els estudis regulats (primer i segon de GES): sobretot, quan s'inicia el període de matriculació.
- Creació de grups de conversa adreçats a tot l'alumnat del centre matriculat en Valencià.

7.3. Àmbit de la interrelació amb l'entorn sociofamiliar i interacció didàctica

- Promoció d'activitats lúdiques que els puguen interessar en valencià (almenys una per avaluació)
- Treball d'actituds lingüístiques. D'una banda, el professorat ha de prendre consciència que constitueix un model sociolingüístic per a l'alumnat. D'altra banda, els alumnes han de tenir present que es pot usar el valencià permanentment i de manera natural, i que això no ha de provocar actuacions de rebuig cap a l'usuari d'una llengua (durant tot el curs escolar).

8. Criteris d'avaluació del Pla

L'avaluació, que la podem concretar amb diferents ítems (correcta, regular, insuficient...) segons el grau d'assoliment, ens servirà per considerar si s'han aplicat correctament o bé si cal tornar a plantejar alguns objectius.

Per a l'avaluació, s'ha elaborat una plantilla on s'inclouen els objectius, les actuacions, la temporalització, els recursos que s'han fet servir per a la consecució, la persona responsable de l'activitat i, per últim, l'avaluació. (Veure annex I)

9. Conclusions

A tall de cloenda, és important remarcar que el nombre d'exempcions de l'assignatura de valencià a les zones castellanoparlants (quan l'obligatorietat hauria de ser el mínim que permetria parlar de cooficialitat) és tan elevat que, de fet, no es pot dir que el valencià és llengua cooficial en tot el país. Quan l'alumnat que ha fet ús del dret a demanar l'exempció (en massa ocasions com a conseqüència de campanyes perfectament organitzades des dels propis centres) es desplaça per seguir els seus estudis en un altre centre de zona valencianoparlant, es troba amb vertaders problemes. Davant d'açò, cal actuar en positiu, amb campanyes institucionals específiques per a aquestes zones, tot i que la cooficialitat ha de ser el punt de partida de tota acció institucional, per a la qual cosa caldria modificar la LUEV.

D'una altra banda, el **Pla de normalització lingüística**, una eina ben pensada per a l'extensió de l'ús del valencià més enllà de l'àmbit curricular, ha de ser objecte de seguiment per la inspecció educativa si es vol redreçar una situació que considerem molt insatisfactòria. A les zones castellanoparlants,

molt pocs centres el fan. I a les zones valencianoparlants, en són molts els que no l'apliquen.

Per tant, cal prendre mesures per corregir els desequilibris que ara presenta l'ensenyament en valencià com són; el desequilibri territorial en la implantació, la configuració d'una doble xarxa educativa, pública en valencià i concertada-privada en castellà i la continuïtat dels programes d'ensenyament en valencià a Secundària, Batxillerat, Cicles Formatius i Ensenyaments Especialitzats.

ANNEX I

TAULA D'AVAUACIÓ DEL PLA DE NORMALITZACIÓ				
OBJETIUS	ACTUACIONS	TEMPORALIT	RESPONSABLE	AVALUACIÓ